

Unitat 14. El temps: l'oci i l'oratge

«Bon vent i barca nova»

<u>Viatges</u>	<u>Accions</u>	<u>Vehicles</u>
El bitllet	Caminar	L'avió
L'itinerari	Passejar	L'automòbil / el cotxe
L'alberg	Accelerar	L'autobús
L'allotjament	Alentir	L'avioneta
L'anada	Aparcar	La bicicleta
La tornada	Atropellar	El camió
L'arribada	Avançar	L'helicòpter
La sortida / L'eixida	Parar	La moto
L'aterratge	Frenar	El taxi
L'equipatge	Reduir	El tramvia
El creuer	Reparar	El tren
La duana	Xocar	El metro
El retard	Traslladar	El vaixell
La targeta postal	Travessar	El iot
El passaport		
El plànol		
El fullet		
El peatge		
El conductor / el xofer		

PRESENT DE SUBJUNTIU

El present de subjuntiu serveix per a expressar accions irrealis o hipotètiques, ordres i instruccions negatives.

Verbs regulars

1a conjugació	2a conjugació	3a conjugació (plural)	3a conjugació (incoativa)
parli	temi	dormi	pateixi
parlis	temis	dormis	pateixis
parli	temi	dormi	pateixi
parlem	temem	dormim	patim
parleu	temeu	dormiu	patiu
parlin	temin	dormin	pateixin

Verbs irregulars 1a conjugació

Anar	Estar
vagi	estigui
vagis	estiguis
vagi	estigui
anem	estiguem
aneu	estigueu
vagin	estiguin

Verbs irregulars de la 2a conjugació**Verbs velaritzats**

Prendre	Dir
prengui	digui
prenguis	diguis
prengui	digui
prenguem	diguem
prengueu	digueu
prenguin	diguin

Noteu que aquests verbs tenen com a desinència la -c, precedida de vocal o -n, en la primera persona del singular del present d'indicatiu i sonoritzen en -g- en el present de subjuntiu.

Merèixer	Viure
mereixi	visqui
mereixis	visquis
mereixi	visqui
mereixem	visquem
mereixeu	visqueu
mereixin	visquin

PUNTUALITZACIONS

Altres **verbs amb irregularitats especials**.

Present de subjuntiu

Ser sigui, siguis, sigui, siguem, sigueu, siguin

Saber sàpiga, sàpigues, sàpiga, sapiguem, sapigueu, sàpiguen

Fer faci, facis, faci, fem, feu, facin

Voler vulgui, vulguis, vulgui, vulguem, vulgueu, vulguin

Haver hagi, hagi, hagi, hàgim, hàgiu, hagin

Veure vegi, vegis, vegi, vegem, vegeu, vegin

Tenir tingui, tinguis, tingui, tinguem, tingueu, tinguin

Poder pugui, puguis, pugui, puguem, pugueu, puguin

Si tens dubtes pots consultar els següents webs:

<https://www.softcatala.org/conjugador-de-verbs/>

<https://www.verbs.cat/ca/>

<https://www.enciclopedia.cat/conjugador-catala>

1. Completeu les frases següents amb el present de subjuntiu dels verbs que hi ha entre parèntesis:

a) M'agrada que la Maria _____ (VENIR) a les excursions dels dissabtes!

- b) T'esperaré fins que arribis, encara que no _____ (PODER) dormir.
- c) Vull que vagis a la peixateria i _____ (PORTAR) mig quilo de lluç.
- d) Quan tu _____ (ESTAR) treballant a Tarragona, ens veurem tots els dies.
- e) No cal que la Sílvia _____ (FER) la redacció.
- f) Digues a en Lluís que no _____ (PATIR) tant perquè no passarà res.
- g) Quan jo _____ (ANAR) a Palma vull veure la catedral.
- h) No crec que ells _____ (VOLER) anar a París amb cotxe.
- i) Ell mai no col·labora a casa, quan el vegis li dius que _____ (BATRE) els ous per al pastís d'aquesta nit.
- j) Que ells _____ (FREGAR) perquè nosaltres no tindrem temps.
- k) No ens agrada que tu _____ (ARRIBAR) tan tard a casa.
- l) La Maria que _____ (FER) el dinar i el Joan que _____ (PARAR) taula.
- m) No crec que la vaga _____ (SERVIR) de pressió per al govern.
- n) Encara que no m'ho _____ (MERÉIXER), em fa molta il·lusió el teu regal.
- o) Per favor Llorenç, paga les quotes endarrerides i no _____ (FER) cas de res més.

2. Llegiu el text següent, després, busqueu una ruta turística semblant (en un paisatge real o imaginari):

Ruta pels pobles de la Matarranya

Text: Matarranyadigital.com

La veïna comarca aragonesa representa una explosió de patrimoni cultural i paisatgístic fortament relacionada amb Catalunya que podem gaudir acostant-nos des de les "Terres de l'Ebre" a cadascun dels seus pobles i indrets.

Els ports de Beseit

Una silueta omnipresent en gairebé tot el Matarranya són els famosos Ports de Beseit. Es tracta d'un massís muntanyenc situat en la part oriental del sistema Ibèric que enllaça amb la

serralada Prelitoral Catalana. Els rius i barrancs que neixen en aquest massís, la majoria dels quals desemboquen en el riu Matarranya, i la bellesa del paisatge proposen infinitat de rutes i excursions.

Massalió

De l'antiguitat dels seus orígens són prova nombrosos vestigis de pintures rupestres i de poblaments neolítics i de l'edat de bronze i de ferro. El més conegut d'aquests paratges és l'antic poblat iber de Sant Cristóbal, situat en un turó sobre el Matarranya. La vila conserva elements que recorden l'antic recinte emmurallat: portals, passatges i restes de muralles.

La part alta de la població destaca per l'església parroquial de Santa Maria La Major, que conserva gran part del seu passat gòtic (segles XIV-XV) i que destaca per elements com finestrals, rosassa i un trencallums. Prop del temple es troben les restes d'una torrassa pertanyent a l'antic castell de Massalió (segles XIV-XV). La plaça Major és un dels llocs emblemàtics, en la qual se situa l'Ajuntament, destacat edifici construït entre els segles XVI i XVIII que conté una magnífica doble llotja a manera de passatge.

Vall-de-roures

Declarat conjunt històric i artístic, en el seu recinte urbà sobresurt el monumental conjunt format pel castell dels Heredia (s. XIV) i l'església de Santa Maria La Major (s. XIV-XV), declarat Patrimoni Històric Nacional. En la part baixa del municipi, la plaça d'Espanya conté joies arquitectòniques com la Casa Consistorial del s. XVI, magnífica obra renaixentista on destaquen la seva façana, llotja, balconades i ràfecs volats, i cases palatines com l'antiga Fonda i la Casa Pereret. A la plaça s'accedeix a través d'un antic pont de pedra sobre el riu Matarranya, en un dels extrems del qual destaca la Torre-Porta de Sant Roc.

Torre del Comte

Conegut com "la Torre", per l'altura de la torre-campanar de la seva església parroquial. La Casa Consistorial, en el nucli urbà, és un interessant edifici que conserva gravada la data de 1574, i un escut de la població, així com interessants gàrgoles, en la seva magnífica façana; l'àmplia llotja alberga l'antiga presó, de tres estades, una d'elles, amb finestra a l'exterior, reservada al carceller. L'església parroquial està dedicada a Sant Pere Màrtir; a més de la torre, destaca per la seva portalada i diversos elements decoratius que recorden el seu passat gòtic (s. XIV). A la bellíssima plaça Major de la localitat conflueixen carrers amb especial encant, com les Badulaque, Teruel o Baixa, amb belles cases pairals (la dels Monserrat, per exemple) i grans edificacions palatines de cadirat, com la Casa Bergós. El Portal de Sant Roc és l'únic vestigi que es conserva de l'antic recinte emmurallat que tancava el nucli de la vila.

PERÍFRASIS VERBALS D'OBLIGACIÓ

Expressen l'obligació o la necessitat de fer una cosa.

- a) **Obligació personal** (subjecte conegut):

haver de + infinitiu: *Pere enguany ha d'estudiar molt.*

- b) **Obligació impersonal** (subjecte indeterminat):

caldre + infinitiu: *Cal fer esport tots els dies.*

Així s'ha d'evitar el calc de les construccions següents:

a) ~~Tenir que~~

b) ~~Haver-hi que~~

c) ~~Ser precis~~

~~Tens que anar al mercat.~~

Has d'anar al mercat.

~~Hi ha que comprar cada dia.~~

Cal comprar cada dia.

3. Com que ja podeu donar consells, què ens recomaneu que ens emportem quan anem a:

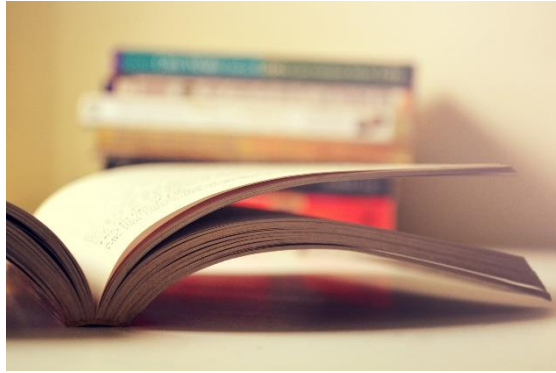
1. A la platja: *cal portar-hi...*
2. A la muntanya...
3. Al gimnàs...
4. A la selva...
5. A la lluna...
6. Al Carib..

3. Poseu la perífrasi en forma personal corresponent al verb que hi ha entre parèntesis:

- a) Nosaltres _____ (TREBALLAR) més si volem tenir vacances durant el mes d'agost.
- b) En Pep i en Carles _____ (ANAR) a recollir-me a l'aeroport.
- c) Tu _____ (FER) el lliç abans d'anar-te'n a treballar.
- d) Si vosaltres voleu anar al teatre _____ (COMPRAR) les entrades demà.
- e) Jo _____ (PRENDRE) mesures de seguretat per a evitar que em robin.
- f) Encara que no puguis anar al casament, _____ (COMPRAR) un regal.
- g) Aquest estiu _____ (LLEGIR) els llibres que em vas recomanar.
- h) Si voleu créixer, _____ (MENJAR) molta verdura.
- i) Per a anar de viatge _____ (PREPARAR) la maleta amb temps suficient.
- j) Tots nosaltres _____ (RECICLAR) el paper i el vidre.
- k) No podeu deixar el cotxe davant del gual, _____ (APARCAR) a la plaça de la Font.
- l) Si vols anar de viatge a Mèxic, _____ (ESTALVIAR) bastants diners.

4. Llegiu el text següent i a continuació el comentarem:

Llegir com a càstig? Una obra literària és una invitació al plaer, no una imposició

Diuen que després de Sant Jordi, un dia en què les nostres ciutats es transformen i els llibres protagonitzen el món, l'interès per la compra de llibres es fa molt més lent o, fins i tot, es paralitza mai no ho he acabat d'entendre, perquè l'estiu em sembla una estació magnífica per a llegir. Els dies claríssims afavoreixen que les hores es multipliquen i ens facin creure que tenim temps, que la vida s'allarga. Llegir en una terrassa, damunt l'arena de la platja, vora el mar, en una cadira d'aquell bar tranquil on hem decidit d'asseure'ns alguna tarda, en un banc del parc o del jardí que hi ha a la vora de la feina, a casa, quan el sol ja no crema amb tanta força i podem obrir les finestres, perquè hi entri la fresca.

Encara que, si ens aturem a pensar-hi, qualsevol estació afavoreix el desig de lectura. L'hivern, amb el fred a la porta, ens convida a arrecerar-nos en els llibres amics, a buscar respostes, a intentar viure mil vides a través de les històries, ajudant-nos a oblidar que tenim una vida sola. En la tardor i la primavera els llibres són la millor descoberta, perquè ens expliquen totes les metamorfosis i ens acosten als cicles del temps.

Els llibres, que són fascinadors com la vida, ens ofereixen massa possibilitats de descoberta perquè les deixem passar de llarg. Em preguntí què se n'han fet d'aquells hàbits de lectura que acompanyaven la vida dels joves i dels vells. Hi ha qui no diferencia entre comprar un llibre i llegir-lo. Greu error: la majoria de la gent no llegeix gairebé mai, exceptuant els anuncis de les tanques publicitàries, les revistes del cor i algun diari. Prefereixen les imatges a les paraules. Molta gent no ha llegit gaires llibres en la seva vida. Potser en compraran mitja dotzena per alegrar els prestatges de la sala. N'hi haurà uns altres, estranya minoria, que es declararan habitants fidels de la galàxia Gutenberg.

Molts ignoren que llegir és com enamorar-se. És descobrir la sorpresa i el desconcert, entrar en un camí que ens atrau, provar d'entendre el món, els altres, nosaltres mateixos. Llegir és aprenentatge i plaer, com una conquesta quotidiana que ens ensenya que en la dificultat, en el repte que amaguen les coses difícils, es troba la clau dels millors somnis. El que no es pot acceptar és considerar que *llegir és un càstig*. De la mateixa manera que el cor no coneix regles ni imposicions i ningú no s'enamora per decret, la lectura tampoc no ha d'obeir a una sensació de càstig, sinó que és sempre fruit de la descoberta individual i lliure.

Maria de la Pau Janer, *Avui* (adaptació)

L'ORATGE: TEMPS METEOROLÒGIC

Fenòmens meteorològics

L'aiguaneu
 La pluja
 La neu
 El vent
 La boira
 El ruixat / el xàfec
 La rosada
 La calitja
 La xafogor
 La tempesta
 El plugim
 L'arc de Sant Martí
 La granissada / la calamarsada
 La volva / el floc de neu
 La pedra
 La pedregada
 La ventada
 La calda
 El tro
 El núvol
 El raig

Els vents

La tramuntana
 El migjorn
 El gregal
 El ponent
 El mestral
 El llebeig
 El xaloc

Accions

Ennuvolar-se
 Tronar
 Plovisquejar
 Pedregar
 Llampegar

5. Completeu les frases que teniu a continuació amb els mots següents:

l'arc de Sant Martí, volves, gel, plugim/plovisqueig, una borrasca, la pedregada, calor/calitja/xafogor, un llamp, rosada

1. _____ farà malbé la collita.
2. Hi haurà _____ situada al cap de Creus.
3. Quan acabarà de ploure, sortirà _____.
4. Aquest arbre, el va esgarrar _____.
5. Vigila anant amb cotxe, que en algunes revoltes trobaràs _____.
6. Fa una _____ que passaràs el dia en la dutxa.
7. No agafi el paraigua, només farà un _____.

8. Els camps, plens de _____, semblaran nevats.
9. Han caigut algunes _____ de neu, però no quallaran.

6. Ratlla la paraula que sobra i explica per què:

1. La pluja, la boira, la neu, la por

---

2. Fa son, fa fred, fa calor, fa vent

---

3. Plora, plou, neva, llampega

---

4. Pedrega, hi ha boira, està ennuvolat, examina

---

5. El núvol, el cel, la lluna, la gana

---

6. El xàfec, el plugim, el vent, l'aigüat

---

7. La brisa, la marinada, la tramuntana, la platja

---

8. El sol, la boira, la broma, la boirina

---

9. La calor, la xafogor, el fred, la calitja

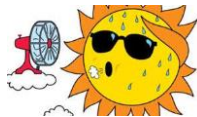
10. La tempesta, la borrasca, la calor, el temporal

---

11. La neu, la calamarsa, la pedra, el granís

---

7. Mira els dibuixos i relaciona'ls amb la paraula corresponent:

a		1	plou
b		2	fa vent
c		3	hi ha boira
d		4	fa calor
e		5	fa fred
f		6	pedrega
g		7	llampega
h		8	neva

Contesta a la pregunta:

Quin temps fa avui? Avui _____

SOLUCIONS

1. Completeu les frases següents amb el present de subjuntiu dels verbs que hi ha entre parèntesis:

- a) M'agrada que la Maria **vingui** (VENIR) a les excursions dels dissabtes!
- b) T'esperaré fins que arribis, encara que no **pugui** (PODER) dormir.
- c) Vull que vagis a la peixateria i **portis** (PORTAR) mig quilo de lluç.
- d) Quan tu **estiguis** (ESTAR) treballant a Tarragona, ens veurem tots els dies.
- e) No cal que la Sílvia **faci** (FER) la redacció.
- f) Digues a en Lluís que no **pateixi** (PATIR) tant perquè no passarà res.
- g) Quan jo **vagi** (ANAR) a Palma vull veure la catedral.
- h) No crec que ells **vulguin** (VOLER) anar a París amb cotxe.
- i) Ell mai no col·labora a casa, quan el vegis li dius que **bati** (BATRE) els ous per al pastís d'aquesta nit.
- j) Que ells **freguin** (FREGAR) perquè nosaltres no tindrem temps.
- k) No ens agrada que tu **arribis** (ARRIBAR) tan tard a casa.
- l) La Maria que **faci** (FER) el dinar i que el Joan **pari** (PARAR) taula.
- m) No crec que la vaga **serveixi** (SERVIR) de pressió per al govern.
- n) Encara que no m'ho **mereixi** (MERÉIXER), em fa molta il·lusió el teu regal.
- o) Per favor Llorenç, paga les quotes endarrerides i no **facis** (FER) cas de res més.

3. Poseu la perífrasi en forma personal corresponent al verb que hi ha entre parèntesis:

- a) Nosaltres **hem de treballar** (TREBALLAR) més si volem tenir vacances durant el mes d'agost.
- b) En Pep i en Carles **han d'anar** (ANAR) a recollir-me a l'aeroport.
- c) Tu **has de fer** (FER) el llit abans d'anar-te'n a treballar.
- d) Si vosaltres voleu anar al teatre **heu de comprar** (COMPRAR) les entrades demà.
- e) Jo **he de prendre** (PRENDRE) mesures de seguretat per a evitar que em robin.
- f) Encara que no puguis anar al casament, **has de comprar** (COMPRAR) un regal.
- g) Aquest estiu **has de llegir** (LLEGIR) els llibres que em vas recomanar.
- h) Si voleu créixer, **heu de menjar** (MENJAR) molta verdura.
- i) Per a anar de viatge **has de preparar** (PREPARAR) la maleta amb temps suficient.
- j) Tots nosaltres **hem de reciclar** (RECICLAR) el paper i el vidre.
- k) No podeu deixar el cotxe davant del gual, **heu d'aparcar** (APARCAR) a la plaça de la Font.
- l) Si vols anar de viatge a Mèxic, **has d'estalviar** (ESTALVIAR) bastants diners.

5. Completeu les frases que teniu a continuació amb els mots següents:

*l'arc de Sant Martí, volves, gel, plugim/plovisqueig, una borrasca, la pedregada,
calor/calitja/xafogor, un llamp, rosada*

1. La pedregada farà malbé la collita.
2. Hi haurà una borrasca situada al cap de Creus.
3. Quan acabarà de ploure, sortirà l'arc de Sant Martí
4. Aquest arbre, el va esgarrar un llamp.
5. Vigila anant amb cotxe, que en algunes revoltes trobaràs gel.
6. Fa una calor/xafogor... que passaràs el dia en la dutxa.
7. No agafi el paraigua, només farà un plugim.
8. Els camps, plens de rosada semblaran nevats.
9. Han caigut algunes volves de neu, però no quallaran.

6. Ratlla la paraula que sobra i explica quina relació tenen les altres paraules entre elles:

1. La pluja, la boira, la neu, ~~la per~~
2. ~~Fa son~~, fa fred, fa calor, fa vent
3. ~~Plora~~, plou, neva, llampega
4. Pedrega, hi ha boira, està ennuvolat, ~~examina~~
5. El núvol, el cel, la lluna, la ~~gana~~
6. El xàfec, el plugim, ~~el vent~~, l'aiguat
7. La brisa, la marinada, la tramuntana, ~~la platja~~
8. ~~El sol~~, la boira, la broma, la boirina
9. La calor, la xafogor, ~~el fred~~, la calitja
10. La tempesta, la borrasca, ~~la calor~~, el temporal
11. ~~La neu~~, la calamarsa, la pedra, el granís

7. Mira els dibuixos i relaciona'ls amb la paraula corresponent:

a	b	c	d	e	f	g	h
7	8	1	6	5	3	2	4